

Заштита сведока у БиХ никада није била на високом нивоу, на шта је у последњих годину дана упозоравала и Мисија ОЕБС-а. Мање је познато да је слаб законски оквир за заштиту особа које су били очевици најстрашнијих злочина током рата у БиХ, подложен и разним манипулацијама, и то од стране припадника агенција које су управо дужне да брину о заштићеним сведоцима. Недавни пример са суђења у једном од предмета за злочине над Бошњацима у Сребреници није нимало безначајан, тим пре што је осумњичени актер за манипулисање мерама заштите сведока и раније сумњичен за сличне радње. А никада до сада није кажњен, чак напротив.

Сребреница/Братунац: Сведоци вс. Куловац

Доскорашњи високопозиционирани службеник Сипе Бајро Куловац свакако је најпознатији истражилац тешких злочина у БиХ којег су заштићени сведоци оптуживали да их је уцењивао или да им је претио. Но, како надлежне агенције никада нису честито истраживале оптужбе на рачун Куловца, тај истражилац и даље неометано ради, овога пута у Дирекцији за координацију полицијских тела у БиХ. Име овог бошњачког полицијског службеника постало је познато широј јавности у РС након што је заштићени сведок „С-101“ на суђењу бившим полицијским функционерима РС Душку Јевићу, Мендељевићу Ђурићу, Горану Марковићу и Неђи Иконићу за злочине над сребреничким Бошњацима - оптужио Куловца да је на њега вршио притисак током истраге.

“Пре давања било каквог исказа имао сам сусрет са Бајром Куловцем, који се представио као шеф истрага Сипе за Сребреницу. Тражио је, уз одређене уцене, да изнесем детаље и ствари којима нисам ни присуствовао. Рекао је да има два човека који су спремна сведочити да су ме видели на било којем месту у Сребреници и да ми не гине затвор. Рекао је да може наредити упад у моју кућу и инсценирати пружање отпора и да може доћи до ружних ствари, као и да има људе који могу разгласити да сам сарадник Тужилаштва”, дословце је у судници испричао сведок “С-101”, захтевајући од судског већа да му укине мере заштите, јер му је прекипело и више не може да се носи са тешким последицама којима је био изложен.

Име овог бошњачког полицијског службеника постало је познато широј јавности у РС након што је заштићени сведок „С-101“ на суђењу бившим полицијским функционерима РС Душку Јевићу, Мендељевићу Ђурићу, Горану Марковићу и Неђи Иконићу за злочине над сребреничким Бошњацима - оптужио Куловца да је на њега вршио притисак током истраге.

Елем, на питање тужиоца Ибре Булића због чега њему није све то пријавио и да ли ће он и његова породица бити сигурни ако обелодани свој идентитет, сведок “С-101” је рекао да ће подједнако страховати за безбедност као и до сада. “Ја вас гледам као надређеног Бајри Куловцу. А кад сте чули да ми је жена након претњи имала побачај, а мајка блажи инфаркт, рекли сте да вам је жао, што мени ништа не значи”, навео је сведок “С-101”.

Ни након овог открића, ништа се спектакуларно није догодило. Колико је до сада познато, нико у Тужилаштву БиХ није отворио истрагу на основу навода сведока “С-101”. Нико се тиме није бавио ни у Сипи, јер се Куловац од 1. јануара преместио у Дирекцију за координацију полицијских тела. “Ми се надамо да ће Дирекција испитати и привести тај случај крају. Колико ми знамо, није било застрашивања сведока, како је речено на Суду, него се радило о једној врсти притиска. Речено је: ‘Ако нећеш сведочити, није ти сигурна породица’, а то је нешто што је ствар унутрашње контроле у Дирекцији” - тако је то описао директор Сипе Мирко Лујић. У поменутој Дирекцији нису рекли ништа, правдајући се да је поступак у току. Но, судећи по томе како су завршиле све досадашње оптужбе на рачун истражиоца Куловца, извесно је да ће тај полицајац и даље моћи да “штити” сведоке као што је то и до сада чинио.

А већ је у истом овом судском предмету, током прошле године, сведок Тужилаштва Небојша Алексић такође у судници изјавио да је исказ у истрази дао под притиском инспектора Сипе. Алексић није поменуо директно Куловца, али је познато да је Куловац водио ову истрагу. “Речено ми је да могу у затвор уколико не будем сарађивао. Говорили су ми да морам да мислим на породицу. Морао сам да кажем да сам видео многе ствари које уопште нисам видео”, изјавио је Алексић.

Током суђења Мирку Тодоровићу и Милошу Радићу, оптуженима за убиства групе бошњачких цивила у мају 1992. године у Борковцу код Братунца, сведок Тужилаштва

Љубиша Тодоровић у суду је саопштио да је “ током истраге Бајри Куловцу изјаву дао под притиском и претњама, јер му је рекао да ће га отерати у затвор у Сарајево”.

Даље, током суђења Мирку Тодоровићу и Милошу Радићу, оптуженима за убиства групе бошњачких цивила у мају 1992. године у Борковцу код Братунца, сведок Тужилаштва Љубиша Тодоровић у суду је саопштио да је “ током истраге Бајри Куловцу изјаву дао под притиском и претњама, јер му је рекао да ће га отерати у затвор у Сарајево”. “Ви сте на мене почели викати како ћете ме одвести у Сарајево. Тотално сам откачен био, колико сте ме контузовали”, рекао је Тодоровић приликом суочавања са Куловцем у судници, пошто је одустао од дела исказа из истраге. Куловац је негирао све те оптужбе, тврдећи да “ништа слично никоме у животу није рекао”, а судије су на крају превагу дале Куловчевим тврдњама, а Тодоровићев исказ из истраге узели као веродостојан приликом изрицања осуђујуће пресуде. Мирко Тодоровић и Милош Радић осуђени су на дугогодишње затворске казне, иако је на суду утврђено да нису ни у кога пуцали од заробљених бошњачких цивила, а они сами тврдили да су били присиљени да чувају заробљенике да не побегну. На крају су они једини осуђени, а убице поменутих цивила до данас нису пронађене, иако је и том истрагом управљао “неустрашиви” инспектор Куловац.

“Неустрашиви” инспектор у борби против тероризма

А да Куловац ни раније, као инспектор федералног МУП-а – одакле је и дошао у Сипу – није био ништа мање “вешт” са сведоцима, познато је уназад више од десет година. У још два крупна случаја у Федерацији БиХ, сведоци су Куловца оптуживали за притиске. У првом, пре непуних тринаест година, на чувеном суђењу четворици Арапа оптужених за експлозију ауто-бомбе у западном Мостару, другооптужени Али Ахмед Али Хамад тврдио је да су му полицијски инспектори МУП-а ФБиХ, међу којима је био и Куловац, нудили договор да призна извршење дела, а да му заузврат буде организовано тајно суђење после којег ће бити депортован у Бахреин. Али Хамада је током истраге саслушавао управо Куловац, да би на суђењу одбацивао Али Хамадове оптужбе, али судије нису нашле за сходно да директно суоче Куловца и овог оптуженика. На крају је Али Хамад осуђен на 12 година затвора, мада је порицао да је учествовао у терористичком акту у Мостару, а нешто касније је, током издржавања казне у Зеници, сведочио пред хашким истражиоцима о ратним злочинима муџахедина, те о доласку припадника Ал Каиде у БиХ током рата, поставши тако најпознатији “Ал Каидин” покајник у овом делу Европе. Али, покајничке исказе Али Хамада није добио инспектор Бајро Куловац, већ други истражиоци.

Суђење групи оптужених Хрвата за овај терористички чин пропало је након што је главни заштићени сведок тужилаштва Мерим Галијатовић саопштио да су га три истражиоца, међу којима је био и Бајро Куловац, “25 дана у затвору у Зеници подучавали како да сведочи”.

Но, инспектор Куловац је за своје “способности” успео да добије стан од федералног МУП-а, и то након веома сумњиве улоге у истрази убиства заменика министра унутрашњих послова ФБиХ Јозе Леутара, чије убице, подсећања ради, до данас нису откривене. Елем, суђење групи оптужених Хрвата за овај терористички чин пропало је након што је главни заштићени сведок тужилаштва Мерим Галијатовић саопштио да су га три истражиоца, међу којима је био и Бајро Куловац, “25 дана у затвору у Зеници подучавали како да сведочи”. Галијатовић је то открио пошто се на суђењу утврдило да је лажно сведочио, за шта је, како ће се касније утврдити, добио око 250 000 марака као награду. Шта више, како је утврђено у истрази федералног МУП-а, Министарство финансија ФБиХ је 27. априла 2001. са рачуна буџета ФБиХ извршило трансфер 500 000 КМ на рачун број 04-00-00642-5 отворен у Рајфајзен банци. Као прималац је назначен федерални МУП, а као пуномоћници овог рачуна уписани су Бајро Куловац и једна припадница СФОР-а. Након уплате, новац је даље пренесен на два нова рачуна, а опуномоћено лице за оба рачуна опет је био Бајро Куловац. На крају је утврђено да је пола пара од пола милиона марака, ипак, враћено на рачун ФБиХ, а остало је отишло “заштићеном сведоку” Галијатовићу.

А Бајро Куловац ни у овом случају није био ни за шта окривљен, јер је, просто речено, поступао по упутствима својих надређених у спреси са представницима неколико међународних организација. Да иза себе има моћне заштитнике, сведочи и податак да је баш решењем тадашњег министра унутрашњих послова ФБиХ Мехмеда Жилића добио стан, нашавши се у групи са неким у јавности много познатијим полицијским ликовима, попут Јусуфа Пушине, Драгана Викића, Исмета Дахића, Авде Пањете.

Деценију касније, након што се “прославио” у истрази за убиство Јозе Леутара и мањка интересовања за злочине муџахедина током испитивања Али Хамада, високи бошњачки полицијски функционер Бајро Куловац тако је “вешто” водио истраге за злочине над Бошњацима у Сребреници да су му безрезервно веровали сви у Суду и Тужилаштву БиХ, чак и када је оптуживан да врши притисак на српске сведоке. Зато није тешко закључити да Куловца чува нека јака невидљива политичка сила у Сарајеву, којој нико не би да се замера. Тако се, без икаквих сметњи, наставља изградња “правне државе” у БиХ.